

ВИЗНАЧНІ ДАТИ

Йосип СВИНКО

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ – ОСНОВА ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (до 20-річчя відкриття кафедри географії Тернопільського державного педагогічного факультету ім. Володимира Гнатюка)

Зважаючи на те, що в кінці 60-х на початку 70-х років ХХ ст. у Тернопільській та сусідніх із нею областях (Волинській, Рівненській, Хмельницькій, Івано-Франківській, Чернівецькій, Закарпатській та Львівській) лише близько 30% вчителів географії мали спеціальну освіту і цей предмет у багатьох школах викладали переважно неспеціалісти (історики, біологи, філологи, математики та ін.), деканат природничого факультету (декан Й. Свинко) разом з ректоратом 11 грудня 1970 року звернулися, після перебазування колишнього Кременецького педагогічного інституту у Тернопіль, з листом до Міністерства освіти про дозвіл на відкриття набору на спеціальність “Географія” із додатковою спеціальністю “Біологія”. Однак, у зв’язку з відсутністю приміщень, не дивлячись на ряд наступних звернень до Міністерства освіти, питання про відкриття набору студентів на цю спеціальність було відкладене на цілих одинадцять років.

Проте дух географії постійно вітав у стінах інституту. У 1969 році в інституті проведено спільно з географічним факультетом Львівського державного університету ім. Івана Франка науково-теоретичну конференцію, присвячену 130-й річниці від дня народження М.М.Пржевальського. Крім науковців Кременця і Львова в конференції брали участь вчителі географії міста й області. Для учасників конференції було організовано екскурсію по місцях перебування М.М.Пржевальського в Кременці.

На базі кабінету геології спільно з обласним інститутом удосконалення кваліфікації вчителів регулярно проводилися заняття з учителями географії, які перебували на курсах підвищення кваліфікації, семінарах, школам передавалися колекції гірських порід та мінералів, зібрані студентами під час польових практик.

У 1971 році відкрито Тернопільське відділення Географічного Товариства УРСР. Його головою обрано кандидата геолого-мінералогічних наук, доцента, декана природничого факультету Свинка Й.М., секретарем – завідувача кабінетом географії обласного інституту удосконалення кваліфікації вчителів Процика І.Г.

У 1972 році в інституті проведено другу міжвузівську науково-практичну конференцію з охорони природи і раціонального використання природних ресурсів Поділля в якій взяли участь близько 200 науковців з різних регіонів України.

У 70-х роках підготовлено й видано спільно з науковцями Львова дві важливі монографії – “Природа Тернопільської області” (1979) та “Природа Хмельницької області” (1980). Обидві монографії вийшли у світ за редакцією професора К.І.Геренчука.

Лише у 1981 році, коли в інституті суттєво збільшилася площа навчальних приміщень, в зв’язку з переходом у новий навчальний корпус було відкрито набір на названу спеціальність. А через рік, у 1982 році відкрито кафедру географії, яка згодом стала основою майбутнього географічного факультету.

Першими викладачами кафедри географії були кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент Свинко Й.М. (завідувач кафедри), кандидат географічних наук, ст. викладач Сливка Р.О. та асистент Заставецька О.В. Навчальний процес обслуговувала лаборант Стула Л.Д.

Ось копія витягу з наказу №42 “Про затвердження складу новоутворених кафедр від 25.06.82р.”

25.06.82р.

м. Тернопіль

Про затвердження складу
новоутворених кафедр

У відповідності з наказом Міністерства освіти УРСР №№ 169, 167 від 21.05.82р. "Про реорганізацію кафедри ботаніки інституту у кафедри: ботаніки та основ с/г виробництва і методики викладання природничих дисциплін та організації кафедри географії, затвердити такий склад вищеназваних кафедр і закріпити за ними відповідний аудиторний фонд."

I. Кафедра географії:

1. Свинко Йосип Михайлович - кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент
2. Сливка Радислав Омелянович – кандидат географічних наук, викладач
3. Заставецька Ольга Володимирівна – асистент
4. Стула Любов Дмитрівна – лаборант

ст..

За кафедрою закріпити навчальні аудиторії №№ 133, 152, 155, 156 та робочі кімнати №№ 131, 132, 149.

В.О. ректора

І.М. Бутницький

Згодом, по мірі зростання учбового навантаження на кафедру прибували нові викладачі. У вересні 1982 р. - кандидат географічних наук, доцент Бойко Р.Д. та кандидат геолого-мінералогічних наук, ст.. викладач Сивий М.Я.; у 1983 р. - кандидат географічних наук, доцент Трохимчик С.В., кандидат сільськогосподарських наук Ковалишин Д.І. та асистент Заставецький Б.І. Однак, у зв'язку з відсутністю квартир, ст.. викладач Сливка Р.О. та доцент Трохимчик С.В. пропрацювали недовго і повернулись у свої міста (Івано-Франківськ та Львів). У вересні 1989 році на кафедру прибула - кандидат географічних наук, ст.. викладач Платонова Т.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент Процик І.Г., у жовтні 1984 р. обрані за конкурсом асистенти Потокій М.В., а в січні 1985 р. – Думка З.Т. Частину учбового навантаження виконували вчителі шкіл м. Тернополя на умовах погодинної оплати. За станом на 1 липня 1985 р. кількісний склад викладачів кафедри географії досяг 10 осіб (табл. 1).

Таблиця 1

Кількісний та якісний склад професорсько-викладацького складу кафедри географії
(станом на 1 липня 1985 р.).

№ п/п	Прізвище, ім'я та по-батькові	Рік народження	Вчений ступінь, звання	Стаж роботи		Посада
				Загальний	Вузівський	
1.	Свинко Йосип Михайлович	1934	кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент	27	25	Завідувач кафедри

2.	Бойко Роман Данилович	1936	Кандидат географічних наук, доцент	26	13	доцент
3.	Процик Іван Гнатович	1927	Кандидат педагогічних наук, доцент	40	14	доцент
4.	Ковалишин Деонізія Іванівна	1937	кандидат сільсько-господарських наук, доцент	24	2	доцент
5.	Платонова Галина Юріївна	1937	Кандидат географічних наук		1	старший викладач
6.	Заставецька Ольга Володимирівна	1953	Кандидат географічних наук	10	4	старший викладач
7.	Сивий Мирослав Якович	1950	кандидат геолого-мінералогічних наук	13	3	старший викладач
8.	Заставецький Богдан Іванович	1941	-	19	2	асистент
9.	Потокій Михайло Васильович	1958	-		1	асистент
10	Думка Зеновія Тимофіївна	1951	-	12	0,5	асистент

Навчальний процес обслуговували ст. лаборанти Алексієвець М.О. та Стула Л.Д.

Колектив кафедри інтенсивно працював над створенням матеріальної бази: було придбано необхідні прилади й обладнання для лабораторних досліджень, навчально-польових практик, карти, атласи, технічні засоби навчання (кіно- і діапроектори, кодоскоп), закладено географічний майданчик, суттєво поповнено новими зразками геологічний музей, створено спеціалізовані навчальні кабінети – геології, загального землезнавства, фізичної географії та економічної і соціальної географії. Вибрано місця і успішно проводилися навчально-польові практики з геології, географії ґрунтів з основами ґрунтознавства, метеорології, ландшафтознавства та інших дисциплін у різних районах області, а для комплексної практики з фізичної та економічної географії (IV курс) розроблено маршрути по Карелії та Кольському півострову.

Викладачі розгорнули науково-дослідні роботи з комплексного вивчення, раціонального використання та охорони природних ресурсів Поділля. У 1982 р. ст. викладач Заставецька О.В. захистила кандидатську дисертацію. Розпочато дослідження за госпдогвірною темою №2/85 з науково-дослідним інститутом землеробства і тваринництва західних районів УРСР “Вивчити дешифрувальні ознаки ґрунтового покриву експериментального полігону в Іршавському районі Закарпатської області “ (науковий керівник - кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент Свинко Й.М.).

Співробітники кафедри брали участь у всесоюзних, республіканських та внутрівузівських наукових конференціях. Лише у 1985 році вони були учасниками: 1) V

з'їзду Географічного товариства УРСР в Сімферополі, 2) VIII з'їзду Географічного товариства СРСР в Києві, 3) республіканської конференції "Підвищення ефективності використання добрив і родючості ґрунтів в Українській РСР", 4) в науково-виробничій конференції Туркменського філіалу Всесоюзного товариства ґрунтознавців (Ашхабад), 5) у роботі VII Всесоюзного з'їзду ґрунтознавців (Ташкент) та ін.

Кафедра налагодила тісні творчі зв'язки з:

- 1) Сектором географії АН УРСР (Київ),
- 2) Інститутом геологічних наук АН УРСР (Київ),
- 3) Українським НДІ ґрунтознавства й агрохімії ім. Соколовського (Харків),
- 4) НДІ землеробства і тваринництва Західних районів УРСР (Львів),
- 5) НДІ змісту і методів навчання АПН СРСР (Москва),
- 6) Львівським, Київським і Чернівецьким державними університетами та іншими вищими закладами освіти.

За період з 1981 до 1985 р. співробітниками кафедри географії опубліковано 6 колективних монографій, 7 посібників для шкіл, 10 статей у всесоюзних та 35 у республіканських журналах, 20 методичних рекомендацій, 33 тези доповідей та 9 статей у газетах. При кафедрі успішно працювали студентські наукові гуртки. У 1985 році студентка Алфер'єва В.В. зайняла третє місце на республіканській нараді з географії.

У липні 1985 року кафедру географії розділено на дві окремі кафедри: фізичної географії та економічної і соціальної географії, які спільно продовжили підготовку вчителів географії і біології, а згодом – географії і біології та географії й історії.

Кафедра фізичної географії, створена згідно наказу Міністерства освіти УРСР №225 від 12.07.1985 р. і затверджена ректором інституту в такому складі:

1. Свинко Йосип Михайлович - завідувач кафедри, кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент;
2. Бойко Роман Данилович - кандидат географічних наук, доцент;
3. Ковалишин Деонізія Іванівна - кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
4. Платонова Галина Юріївна - кандидат географічних наук, ст. викладач;
5. Сивий Мирослав Якович - кандидат геолого-мінералогічних наук, ст. викладач;
6. Заставецький Богдан Іванович – асистент.

Таким чином, на початок 1985-1986 навчального року в складі кафедри нараховувалось 6 штатних викладачів. З них: 3 доценти, 2 ст. викладачі, кандидати наук і 1 асистент без вченого ступеня.

Протягом навчального року в складі кафедри відбулися незначні зміни: на початку II-го півріччя звільнилася за власним бажанням ст. викладач Платонова Т.Ю., а на її місце обрана за конкурсом Чернюк Ганна Володимирівна - кандидат географічних наук, доцент. До кінця навчального року в складі кафедри нараховувалось 6 штатних викладачів. З них: 4 доценти, 1 ст. викладач, і 1 асистент.

Всі викладачі мали базову університетську освіту і викладали предмети свого профілю. Кількість викладачів з вченими ступенями складала 83%. Навчальний процес обслуговувала ст. лаборант Алексієвець М.О.

Обсяг учбового навантаження на кафедрі складав 1008 годин. Кафедра забезпечувала навчальний процес у дуже важких умовах постійної нестачі кадрів і перевантаження штатних викладачів. Частина учбового навантаження виконували погодинники – вчителі географії шкіл м. Тернополя.

На цей час кафедра фізичної географії забезпечувала викладання таких навчальних дисциплін: геологія загальна та історична для спеціальності географія і біологія (I і II курси); геологія з основами палеонтології для спеціальностей біологія і хімія та хімія і біологія (I курс); загальне землезнавство, географія ґрунтів з основами ґрунтознавства, фізична географія СРСР, фізична географія материків і океанів, біогеографія на II-му курсі географічного факультету і на V-му курсі природничого, а також курсу охорони природи для

спеціальностей біологія і хімія (IV курс) та хімія і біологія (V курс), землезнавства і краєзнавства на факультеті підготовки вчителів початкових класів. Проводилися навчально-польові практики з таких дисциплін по курсах:

I-й курс – з геології загальної, метеорології і мікрокліматології;

II-й курс – з геології історичної, геоморфології і гідрології (для спеціальності географія і біологія) та з геології для спеціальностей біологія і хімія та хімія і біологія.

III-й курс – комплексна практика з фізичної географії, сезонних спостережень та туризму.

У 1985-1986 н.р. кафедра фізичної географії переживала період свого становлення, поповнювалась матеріальна база, яка після розподілу дещо послабилась, прикладались значні зусилля з метою своєчасного забезпечення виконання навчального плану, щоби труднощі росту не позначилися на якості підготовки спеціалістів, вивчався і впроваджувався досвід роботи споріднених кафедр Тернопільського педінституту та аналогічних кафедр Львівського і Чернівецького державних університетів, Мелітопольського та Луцького педінститутів з організації самостійної роботи студентів, організації і проведення навчально-польових практик з географічних дисциплін, використання ТЗН та ін. Завдяки зусиллям завідувача та ст. лаборанта Алексієвець М.О. кафедра суттєво поповнила свою матеріальну базу за кошти госпдоговірної теми.

Викладачами написано методрозробки з курсів загального землезнавства (доц. Бойко Р.Д.), землезнавства і краєзнавства (асист. Заставецький Б.І.), історичної геології (доц. Сивий М.Я.), до польових практик з усіх дисциплін. Все це дозволило поставити навчальний процес на належний рівень і забезпечити своєчасне і якісне виконання навчального плану.

Регулярно здійснювався контроль за якістю навчального процесу з боку завідувача кафедри, проводилися відкриті заняття, методичні семінари, взаємовідвідування занять викладачами. Це була справжня школа педагогічної майстерності.

Кафедра уклала договір про науково-методичну співпрацю з Тернопільською СШ №17 та Купчинською СШ Козівського району, а також надавала практичну допомогу базовій (Тернопільська СШ №16) та підшефним школам (Коропецькій школі-інтернату, Мишковицькій СШ Тернопільського району) та ін.

У зв'язку з поділом кафедри географії та вибуттям ст. викладача Платонової, за станом на 1 січня 1986 року на кафедрі фізичної географії працювало лише 5 штатних викладачів. З них 3 кандидати наук, доценти (Свинко Й.М., Бойко Р.Д., Ковалишин Д.І.), 1 кандидат наук, ст. викладач (Сивий М.Я.) та 1 асистент без вченого ступеня (Заставецький Б.І.). Решта викладачів перейшли на новостворену кафедру. Знову виникла проблема нестачі кваліфікованих викладачів. Лише у квітні приступила до роботи обрана за конкурсом кандидат географічних наук, доцент Чернюк Г.В. До кінця 1986 р. асистент Заставецький Б.І. підготував кандидатську дисертацію на правах пошукувача і подав її до захисту. Йшли інтенсивні пошуки нових кваліфікованих викладачів, але й не зменшувалися темпи удосконалення навчального процесу, науково-дослідних робіт та якості підготовки студентів. Кафедра розпочала науково-дослідні роботи на основі госпдоговору з Українським науково-дослідним інститутом ґрунтознавства й агрохімії ім. Соколовського за темою: "Зміна ґрунтів і ґрунтового покриву Західного Лісостепу в умовах інтенсивного землеробства" (виконавці кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент Свинко Й.М. та кандидат сільськогосподарських наук, доцент Ковалишин Д.І.).

Все це дало позитивні результати за рядом показників: поліпшилась дисципліна й успішність студентів з дисциплін кафедри, активізувалась наукова діяльність викладачів і студентів, зросла кількість дипломних робіт. Студенти Васирина О. і Гунько С. зайняли відповідно I і II-е місця на республіканській олімпіаді з географії серед педагогічних інститутів республіки та I і III-е місця серед географічних факультетів вузів УРСР.

За підсумками роботи в 1986 р. кафедра фізичної географії зайняла II-е місце серед кафедр природничого факультету.

У 1986-1987 н.р. до роботи на кафедрі приступили два нові асистенти – Мариняк Я.О. і Питуляк М.Р. Кількість викладачів кафедри досягла 8 чоловік. Разом з цим зростав і набір студентів на спеціальність “географія і біологія” і досяг 125 чоловік, а загальна кількість студентів на цій спеціальності перевищила 500 чол. Зважаючи на це, нами було поставлено питання перед ректоратом інституту про необхідність розділення природничого факультету на два окремі факультети – географічний і хіміко-біологічний. Однак, для реалізації цієї ідеї прийшлося прикласти ще немало зусиль, але все таки вона була здійснена у 1990 році.

У 1987-1988 н.р. на кафедрі працювало 9 викладачів: Свинко Й. М.- (завідувач кафедри), Бойко Р.Д. (доцент), Заставецький Б.І. (асистент), Ковалишин Д.І. (доцент), Сивий М.Я. (ст. викладач), Мариняк Я.О. (асистент), Питуляк М.Р. (асистент), Чернюк Г.В. (доцент) і Царик Л.П. (викладач). У цьому році колективом кафедри проведено значну роботу по дальшому зміцненню матеріально-технічної бази: завершено будівництво географічного майданчика, обладнано ТЗН, стендами, наочними посібниками кабінет землезнавства; частково обладнано лабораторію географії ґрунтів; придбано ряд нових приладів і апаратів для наукових і навчальних цілей: 5 мікроскопів, фотоколориметр, потенціометр, 2 дистиллятори, кіноапарат “Райдуга” та ін.

З метою поліпшення професійної підготовки вчителів географії і біології на кафедрі переглянуто зміст робочих програм з усіх дисциплін, внесено до них ряд змін і доповнень у напрямку наближення їх до потреб школи. Підготовлено ряд методичних рекомендацій для студентів до виконання лабораторних, курсових і дипломних робіт та проведення навчально-польових практик. Зокрема з таких дисциплін як:

1. Польова практика з метеорології та мікро кліматології (доц.. Бойко Р.Д.).
2. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з загального землезнавства (доц.. Бойко Р.Д., асист. Заставецький Б.І.).
3. Вивчення територіальних систем розселення в курсі “Географія населення” (асист. Заставецький Б.І.).
4. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з географії ґрунтів з основами ґрунтознавства (доц. Ковалишин Д.І.).
5. Дипломні роботи з фізичної географії (доц. Свинко Й.М.).
6. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з фізичної географії СРСР (регіональний огляд)- доценти Чернюк Г.В. та Свинко Й.М.
7. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з геології (доц. Сивий М.Я.).

У 1987 р. кафедра закінчила дослідження за госпдоговірною темою з Українським науково-дослідним інститутом агрохімії і ґрунтознавства і підготовила програму робіт на наступні роки.

- У 1988-1990 роках на кафедрі фізичної географії проводилися дослідження з трьох тем:
1. Підготовка учителя до екологічного виховання школярів (План-замовлення Міністерства освіти СРСР) – керівник доц. Свинко Й.М.
 2. Комплексні дослідження природно-географічних передумов раціонального природокористування Поділля (керівник доц. Свинко Й.М.).
 3. Розробка математичних моделей для вивчення кількісних характеристик динаміки ерозійних процесів з метою управління ними у ґрунтово захисній системі землеробства з контурно-меліоративною організацією території (керівник доц. Ковалишин Д.І.).

Вийшли з друку дві колективні монографії з участю викладачів кафедри: “Геологические памятники Украины” (2-е видання. Київ, “Наукова думка”, 1987.-156 с.) в якій подається опис геологічних пам’яток Тернопільської області (автор доц. Свинко Й.М.) та “Почвы Украины и повышение их плодородия” (К., “Урожай”, 1988. –292 с.) з участю доцента Ковалишин Д.І.

Підготовлено і здано до друку шкільно-краєзнавчий Атлас Тернопільської області, який вміщав понад 70 карт географічного змісту. Складені і підготовлені до друку карти для аналогічного атласу Хмельницької області. На жаль, жоден з цих атласів через відсутність фінансування не вийшов.

Викладачами кафедри (Свинко Й.М., Ковалишин Д.І., Чернюк Г.В., Заставецький Б.І., Сивий М.Я., Мариняк Я.О.) проведено значну роботу з підготовки колективної монографії "Конструктивно-географічні основи природокористування Поділля".

За результатами досліджень по всіх трьох темах зроблено ряд доповідей на республіканських та внутрівузівських наукових конференціях. Складено навчальну програму з курсу "Актуальні проблеми охорони навколишнього середовища" для небіологічних спеціальностей педагогічних інститутів (укладач доц. Свинко Й.М.), яка затверджена управлінням педагогічних інститутів (укладач доц. Свинко Й.М.), яка затверджена рекомєндовано до використання Міністерства народної освіти УРСР і

Набір студентів на природничому факультеті продовжував зростати. На 1.09.1989-1990 н.р. на ньому навчалось понад 1000 студентів денної форми навчання та 286 – заочної. Підготовка спеціалістів здійснювалася за 7-ма спеціальностями: географія і біологія, географія і природознавство, біологія і хімія, біологія і природознавство, хімія і біологія та хімія і природознавство, що значно затруднювало керівництво і координацію всіх аспектів його діяльності.

В першу чергу страдала підготовка вчителів географії, бо серед працівників деканату не було жодного географа, який міг би компетентно зі знанням специфіки спеціальності спрямовувати організацію навчального процесу, а на цій спеціальності вже навчалася переважна більшість (560, або 56%) студентів факультету. План набору на спеціальність географія і біологія досяг 150 чоловік.

Тоді ми знову звернулися до ректорату інституту зі службовою запискою про необхідність створення окремого географічного факультету. Викладацький склад і матеріально-технічна база сприяли цьому. Функціонували дві кафедри, на яких працювали 19 штатних викладачів, 60% з них мали вчені ступені і звання.

На кафедрі фізичної географії працювали:

1. Свинко Йосип Михайлович - завідувач кафедри, кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент;
2. Бойко Роман Данилович - кандидат географічних наук, доцент;
3. Ковалишин Деонізія Іванівна - кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
4. Чернюк Ганна Володимирівна - кандидат географічних наук, доцент;
5. Сивий Мирослав Якович - кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент;
6. Заставецький Богдан Іванович – кандидат географічних наук, доцент;
7. Царик Любомир Петрович - кандидат географічних наук, ст. викладач;
8. Питуляк Мирослава Романівна – асистент (аспірант - заочник);
9. Жук Ігор Євгенович – асистент;
10. Мариняк Ярослав Омелянович – асистент;
11. Голда Ярослав Володимирович – ст. наук. співробітник по госпдоговірній темі;
12. Алексієвець Марія Олександрівна – ст. лаборант.

Кафедра економічної і соціальної географії складалася з 9-и осіб:

1. Пушкар І.М. - завідувач кафедри, кандидат географічних наук, доцент;
2. Процик І.Г. - кандидат педагогічних наук, доцент;
3. Заставецька О.В. – кандидат географічних наук, доцент;
4. Ігнатенко О.М. - кандидат географічних наук, ст. викладач;
5. Рибак І.П. - кандидат географічних наук, викладач;
6. Дітчук І.Л. – асистент;
7. Потокій М.В. – асистент;
8. Думка З.Т. – асистент;

9. Стула Л.Д. – лаборант.

13 жовтня 1989 року проведено спільне засідання кафедр фізичної та економічної географії, на якому розглянуто питання “Про виділення природничо-географічного факультету зі складу природничого факультету”.

Із доповіддю виступив зав. кафедри фізичної географії, доц. Свинко Й.М. Він сказав, що ми неодноразово (в 1987, 1989 р.р.) зверталися в деканат і ректорат інституту з цим питанням, але позитивної відповіді не одержали. Навпаки, деканат і ректорат звертались у Міністерство освіти УРСР про скорочення набору студентів на спеціальність географія і біологія (у 1989 р. планувалось прийняти на перший курс цієї спеціальності 150 чол., а було прийнято 125 – авт.). Потім зачитав останню службову записку в ректорат і партком інституту, в якій обґрунтовано доцільність створення окремого природничо-географічного факультету. Цю пропозицію підтримали всі виступаючі викладачі та лаборанти (Бойко Р.Д., Ковалишин Д.І., Царик Л.П., Сивий М.Я., Чернюк Г.В., Дітчук І.Л., Потокій М.В., Думка З.Т., Заставецька О.В., Рибак І.П., Мариняк Я.О. та ін.).

Ухвалили: Просити ректорат і партком інституту негайно створити природничо-географічний факультет.

На підставі цього рішення ректоратом було створено комісію з вивчення доцільності створення окремого природничо-географічного факультету. До її складу ввійшли: кандидат хімічних наук, доц. Ахметшин А.Т. (голова комісії), проректор з навчальної роботи Кравець В.П., секретар парткому інституту, доктор історичних наук, професор Алексієвець М.О., голова профкому доц. Гап'юк Я.Ф., декан природничого факультету доц. Грушко С.Й., заступник декана Воляник Б.П., зав. кафедри фізичної географії доц. Свинко Й.М., зав. кафедри економічної і соціальної географії доц. Пушкар І.М., голова профбюро природничого факультету доц. Бойко Р.Д., голова народного контролю факультету доц. Векірчик К.М., доц. Ковалишин Д.І. та викладач Дітчук І.Л. Комісія ознайомила із змістом доповідних записок від 22.03.1986 р., 25.06.1987 р. та 21.07.1989 р. з цього питання, зверненням студентів природничого факультету в ректорат і партком інституту з приводу поділу факультету, вивчила стан забезпечення географічних кафедр матеріальною базою, кадрами і прийшла до висновку про доцільність виділення зі складу природничого факультету окремого природничо-географічного факультету.

1.02.1990 р. було направлено в ректорат службову записку такого змісту: “Просимо включити до порядку денного найближчого засідання Ради інституту питання про створення природничо-географічного факультету. Позитивне вирішення цього питання дасть підставу для розгортання робіт по створенню матеріальної бази нового факультету і методичного забезпечення навчального процесу. Ми вважаємо, що дальше зволікання з вирішенням цього питання є недоцільним і шкодить загальній справі вдосконалення організації навчального процесу та підготовки кадрів”. Службову записку підписали: завідувач кафедри фізичної географії доц. Свинко Й.М. та завідувач кафедри економічної і соціальної географії доц. Пушкар І.М.

6 лютого 1990 р. Рада інституту розглянула питання про створення географічного факультету. З доповіддю по цьому питанню виступив завідувач кафедри фізичної географії доц. Свинко Й.М. Рада прийняла відповідне рішення від 6.02.1990 о. (Протокол №9), а на його підставі 23.04.1990 р. було видано наказ ректора №17 “Про створення географічного факультету”.

Ось витяг з цього наказу:

“На підставі рішення Ради інституту від 06.02.1990 р. (Протокол №29) наказую:

1. З 1.06.90р. природничий факультет розділити на два окремі факультети: природничий і географічний.
2. В складі природничого факультету залишити кафедри: ботаніки, зоології, анатомії та фізіології людини тварин, хімії; у складі географічного факультету – кафедри фізичної географії, економічної і соціальної географії. За всіма кафедрами

обох факультетів зберегти без змін штати професорсько-викладацького складу, обслуговуючого персоналу, навчальне і наукове обладнання.

3. Створити комісію для проведення підготовчої роботи до функціонування географічного факультету в такому складі:
 1. Свинко Й.М., зав. кафедри фізичної географії – голова комісії;
 2. Пушкар І.М., зав. кафедри економічної і соціальної географії – секретар партбюро природничого факультету;
 3. Бойко Р.Д., - голова профбюро природничого факультету;
 4. Ковалишин Д.І., доцент;
 5. Заставецька О.В., доцент;
 6. Царик Л.П., ст. викладач;
 7. Дітчук І.Л., асистент.
4. Вибори вченої ради і декана географічного факультету провести до 18 травня цього року.
5. Виділити з 01.06.90 р. ставку секретаря та відповідні кошти для оплати праці декана і заступника декана географічного факультету. Скоротити одну ставку заступника декана природничого факультету.
6. Начальнику відділу кадрів тов. Цимбалу М.М., головному бухгалтеру Мурій М.В. внести відповідні зміни в штатний розпис і зарплату декана і заступника декана природничого факультету.

Ректор

В.П.Кравець.”

У травні 1990 р. деканом географічного факультету обрано випускника Московського університету, кандидата географічних наук, Царика Л.П., що після закінчення аспірантури у 1987 році приступив до роботи на посаді викладача кафедри фізичної географії.

У 1992 році в складі географічного факультету відкрито третю кафедру – кафедру географії України. Її укомплектовано за рахунок викладачів двох уже існуючих кафедр - фізичної географії та економічної і соціальної географії. На новостворену кафедру з кафедри фізичної географії переведено:

1. Заставецького Б.І., кандидат географічних наук, доцент;
2. Царика Л.П., кандидат географічних наук, викладач;
3. Мариняка Я.О., асистент.

Разом з викладачами на новостворену кафедру було передано і частину учбового навантаження. На кафедрі фізичної географії знову виникло ускладнення з розподілом учбового навантаження з фізико-географічних дисциплін, особливо з навчально-польових практик. Потрібні були нові ставки, але їх не вдалося отримати, бо вони йшли лише на новоутворену кафедру географії України. Ситуація з розподілом учбового навантаження ще більше ускладнилась, коли звільнився асистент Жук І.Є. у зв'язку з родинними обставинами і від'їздом у Москву.

Проте кафедра фізичної географії продовжувала успішно функціонувати. Вона була визнана провідною серед аналогічних кафедр педвузів України.

Тут підготовлено дві програми з геології для педагогічних інститутів: для студентів географічних спеціальностей (укладачі Й.М.Свинко, О.П.Фісуненко, В.Т.Чирка та М.І.Удовіченко) та для студентів біологічних спеціальностей (укладачі Й.М.Свинко, О.П.Фісуненко). Обидві програми затверджені у 1992 році методичною комісією з географічних наук Міністерства освіти України і рекомендовані до використання.

У 1992-1993 р.р. кафедра працювала за дорученням Міністерства освіти над держбюджетною темою "Розробка змісту підготовки вчителя географії" (науковий керівник професор Свинко Й.М.). Розроблено концепцію географічної освіти, кваліфікаційні

характеристики різних ступенів та програму трьохступеневої підготовки вчителя географії, які послужили основою для складання навчального плану.

25-26 березня 1993 року проведено Всеукраїнську науково-методичну конференцію з цього питання та опубліковано збірник її матеріалів під назвою “Удосконалення змісту підготовки вчителя географії” (Тернопіль, 1993. –124 с.).

У 1995 році вийшов з друку підручник з грифом Міністерства освіти України “Геологія з основами палеонтології”, підготовлений професором Свинком Й.М. та доцентом Сивим М.Я., а у 1997 р. – посібник “Лабораторний практикум із геології з основами палеонтології” цих же авторів. Це перші книги з геології видані українською мовою для студентів вищих педагогічних закладів освіти за останні десятиріччя.

Підготовлено і здано у видавництво також підручник з геології для географічних спеціальностей обсягом 25 друкованих аркушів.

У 2000 році відкрито четверту кафедру факультету – кафедру геоекології та методики викладання екологічних дисциплін. Кафедра фізичної географії знову поділилася ставкою (0,5 ставки асистента), ст. лаборантом (0,5 ставки), частиною учбового навантаження та приміщенням.

Породження трьох кафедр факультету (див. рис. 1) суттєво ослабили у кадровому та матеріально-технічному забезпеченні колишню кафедру фізичної географії.

За станом на 1.09.2002-2003 н.р. учбове навантаження на кафедрі фізичної географії становить понад 8200 годин. Для їх виконання кафедра має лише 7,5 ставок штатних викладачів. У штаті працюють: 2 професори (Й.М.Свинко, Д.І.Ковалишин), 5 доцентів (М.О.Алексієвець, Р.Д.Бойко, М.Р.Питуляк, М.Я.Сивий, Г.В.Чернюк) та 2 асистенти – П.М.Дем’янчук і І.В.Довбака. При кафедрі є аспірантура. Навчальний процес обслуговують 2 старші лаборанти (1,5 ставки).

У своє третє десятиріччя кафедра географії (пізніше - фізичної географії) вступає сповнена сподівань на нові перспективи розвитку. Передбачається виділити з її складу кафедру геоморфології і палеогеографії, відкрити ґрунтово-екологічну лабораторію для вивчення стану ґрунтів у колективних та фермерських господарствах і розробки рекомендацій для їх раціонального використання, лабораторію інженерно-геологічних досліджень та моніторингу небезпечних геолого-геоморфологічних процесів, лабораторію аерокосмічних досліджень та ін. У перспективі передбачається відкрити підготовку спеціалістів зі спеціальності моніторингу навколишнього середовища, музей природи Поділля, тощо.